

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 5.

Uj kultur tényezőnk.

Látni kellett azt a koszorút, mely vasárnap délután az iparos pálya ifjúságából gyűjtetett egybe, s látva mindenki meggyőződhetett róla, hogy van ebben az ifjúságban lelkesedés, van tűz az eszményekért, s el kell ismerni, hogy nemes dolgot cselekedett az, aki ezt a lelkesedést állandósította, aki ezt a tüzet megszentelte egy nemes eszme, a katolikus legényegylet eszméje által.

Áldassék *Kolping* emléke.

A könnyen lobbanó lelkesedés állandósítatik a kath. legényegyesületben, mely mindenkor a kötelesség hű teljesítéséhez vonja az ifjút, a tűz, mely hamar perzselővé válik az ifju szivben, az egyet befolyása által állandó melegsége lesz, midőn szeretetté enyhül — munkás szeretetté, munkás testvérei iránt.

Miért keresné másutt barátjait az ifju iparos, mint iparos ifju társai között? Más jobban megérti tán, más jobban vele érez?

Nagyon legyengült a kis ipar, mint szét esett kéve állanak a műhelyek magokra hagyva, mióta a czéhrendszer kapcsa eltört, új kapocs kell, mely munkást munkához, műhelyt műhelyhez fűzzön, erősebb kapocs, mint a czéhrendszeré volt, erősebb, mint az időnkint alkotott védtörvények, az együttérzés, az egymást támogatás, a *szeretet* kapcsa, mert a tevékeny szeretet az az erő, mely meg tudja ujítani a földnek színét.

Midőn az ipar szükségbe jutott, a kath. egyház ezernyi baja között is megérzi azt a szükségét. Rég ideje már annak, hogy az egyház és ipar összeforrott. Abban a sötétnek nevezett közepkorban nőtt nagyra, az egyház védőszárnya alatt az ipar lett valóságos művészetté, mely örök ragyogásu mű alkotásokat hagyott reánk. Egy-egy szerzetesi czellában megfogamzott az eszme, megteremtődött egy-egy új styl, kiszállt onnan a nép közé, százaknak adott kenyeret, kifejlődött, kialakult a sok iparos kezében, s megszépülve, diadallal vonult be az Isten háza ékesítésére.

Most is él az egyház szeretete az ipar munkásai iránt mindenütt, mint azt az ezernyi kath. legényegylet is mutatja.

Városunkban is amint testté kezdett válni az eszme, alakulófélben volt a legényegylet, áldozatkészséggel sietett dajkálni az egyház, hogy életerőt nyerjen. Oly hatalmas összegekben nyilatkozik meg a főpapság érzelme az ipar munkásai iránt, hogy a legfeketébb pápaszemü szociálistának is be kell látni, hogy az így nyilvánvaló érzés — igazi szeretet.

Elöl jár megszokott nemeslelkűségével a bibornok-püspök az adományozásban, midőn kijelenti, hogy nem akarja megengedni, hogy az ifjak bár miben szükségét lássanak, hanem amint lakóhelyre tesz szert az egylet, az ő gondja lesz a berendezés, ő akarja kellemes otthonná tenni az egylet helyiségét.

Aztán a nemes káptalan járul adományával a jó célhoz. Az egyház és iparos osztály összetalálkozott és mind ketten

ráismernek egymásra, mint régi bizalmas ismerősökre.

Kezét nyújtja az ifju iparos az egyháznak, meg fogja ezt a kezét az egyház és vezeteli . . . hová?

Rámutatok azokra a világhírű műremekekre, melyeket az iparososztály az egyház szárnya alatt alkotott. Ezek az emlékek Isten dicsőségére lettek alkotva s megalkotásuk jó módot biztosított munkásainak — nos ide vezeteli az ifjút az egyház.

Ide, hol dicsőség az Istennek — béke, meglegedés a tisztos iparnak.

Isten áldja a tisztos ipart.

Püspök sajtóbírósa előtt.

Ismételten irtunk már arról a sajtóperről, amelyet a debreczeni ügyészség indított a *Csokonai* nyomdában megjelent *»Rövid tájékoztatás«* című röpirat ellen, melyet a volt újkirgói segédlelkész adott ki. E sajtóperrel illetőleg a *»Maggar Hírlap«* vasárnapi száma avval a szenzációs hírrel lepi meg olvasóit, hogy ez a röpirat főpásztori jóváhagyással lett ellátva s így a sajtóper tulajdonképpen a bibornok-püspök ellen irányul.

Nem akarunk ezuttal kiterjeszkedni a *»Rövid tájékoztatás«* tartamára, csak a felmerült hirre vonatkozólag a következőket jegyezzük meg: Volt alkalmunk látni a röpiratot és konstatalhatjuk, hogy azon *főpásztori jóváhagyásnak, imprimaturnak absolute semmi nyoma*

Ennek dacára illetékes helyen ez iránt kérdést tettünk s azt a határozott választ nyertük, hogy a röpirat *pásztori jóváhagyás végett be sem lett terjesztve*. Nyenről tehát szó sem lehet.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az alvás mint halálos betegség.*

Különös betegség uralkodik Afrikának ama vidékén, mely a Kongo folyam partjain fekszik; a benszülöttek ezt a kórt alvás betegségének hívják.

Lopva támadja meg az embert; a vele járó láz, törődöttség és álmoság kezdetben oly gyöngé, hogy az illető föl sem veszi. A láz és álmoság egyenletesen öregedik napról-napra; a szokatlan álmoság egyre gyakrabban jelentkezik és fokozatosan kábítóbb; az étvágy szemléltomást csökken, a fej pedig zavarodik. Legtöbb esetben a bajnak első jelentkezésétől számított 2 hónap után a beteg csak minden második nap ébred föl egykét pillanatra; nehogy éhen haljon, az ébrenlét rövid perceiben kényszerítik, hogy levest vagy tejet egyék. A betegség ellenállhatlanul öregedik; a test lesóványodik, az alvás kábultsággá fajul, a harmadik hónap végén meghal a beteg anélkül, hogy eszméletét csak egy perere is visszanyerte volna.

Nem minden beteggel végez a kór 3 hónap alatt, mert sok függ az illetőnek szervezetétől; a gyöngé embert sirba viszi rövidebb idő alatt, az életerős beteg leverése 3 hónapnál többet

* A *»Kath. Hírlap«* december havi füzetéből.

kíván; a baj jelentkezésétől számított 6 hónap alatt belehal azonban a legerősebb néger is. A benszülött kuruzslók csak a betegség elején tudják a lázt csillapítani és az álmoságot ritka esetekben elűzni. Az európai orvosok a quinint eredmény nélkül alkalmazzák.

Legkülönösebb jelenség, hogy európai embert nem támad meg az alvás betegsége. A néger megkaphatja ugyan életének bármely szakában, de leginkább mégis a 12—25 éves embereket támadja meg. Jellemző az is, hogy a járvány az említett vidéknek nem minden helyén pusztít; ritkán fordul elő az Egyenlítő és a Stanley vizesközött fekvő területen, ellenben gyakori az Ubanghi partjain. Még különösebb, hogy ez a helyhez kötött járvány az illető vidéken ragályos természetű is. Idéz erre példát Bergh missió-állomás egyik hírhírdetője. Beállít hozzá az állomástól 10 percre fekvő Buganda faluból egy néger eme szavakkal: *»Feleségem egyebet sem tesz, csak alszik; jöjj el mielőbb őt oktatni és megkeresztelni.«* Az asszony részesült a keresztségben, mélyebb alvás vett rajta erőt, bele is halt. A temetés után szender mutatkozott a férjén is, aki dacára óriás természetének szintén behalt az alvásba. A missió által alapított keresztény falunak némely családjá szintén elpusztult ebben a bajban. A pogány faluk némelyikét ugy megtizedelte ez az alvás, hogy az életben maradtak elhurcolkodtak másfelé.

Bergh missió-állomáson is előfordul ez a baj, de nem gyakran; így 1897-ben 10 árva

halt meg benne. Egyikét a haláleseteknek érdekessége miatt elmondjuk.

A missiótól 2 mérföldre fekszik Mpumbubvana népes falu, melynek Ebeke nevű törzsfője nagy tekintéllyel bír a környéken. Ez a törzsfő 1890-ben Bandzinga nevű fiát oly föltétel mellett adta át a missiónak, hogy a fiu ott marad, míg elvégzi az első szentáldozást.

Az értelmes, iparkodó és osztályában legjobb tanuló fiu 1892-ben részesült a keresztségben. Vallásos lelkülete abból is látszott, hogy már a keresztség fölvétele előtt félre vonult a pogányoktól elvégezni imádságát, mikor egyik vagy másik hírhírdetőt kísérte útjában. A hírhírdetőkhöz végtelen odaadással ragaszkodott; legnagyobb öröme abban telt, ha korának megfelelő munkát végezhetett körülöttük. Minden jel arra mutatott, hogy Bandzinga nagy előnyére lesz a missiónak, ha majd egykor apja után a törzsfő rangjára emelkedik.

De a jó tulajdonságok mellett voltak a fiunak fogyatkozásai is; állhatatlan volt, mint minden néger, hiusága mutatta, hogy törzsfő fiának érzi magát. Öregbitette ezt a bajt az is, hogy pogány anyja elkényeztette, mert mindent megengedett neki. Így történt, hogy egy izben magával vitte anyja arra a hosszú utra, melyet a Kasszai folyó vidékére tett. A hírhírdetők majdnem biztosra vették, hogy evel a nagy uttal elvész a fiu a missióra nézve. Hiszen utközben pogány faluban száll meg, jelen lesz a pogányok szertartásain, látja azerkölcsstelen éle-

Természetes dolog, hogy ezzel a Magyar Hirlapnak ehhez fűzött kombinációi maguktól elesnek.

Szilágyi és Bánffy.

A Bánffy kormány nem egy erőszakoskodása tört meg a Ház elnökének szilárd akaratán, ez a szilárd akarata pedig legkevésbé tetszik Bánffynak és kormányának. Egy berlini lap közvetíti ennél fogva a Bánffy kormány sugását Szilágyi fülébe, hogy t. i. igen szívesen vennék ha menne.

A »Berliner Tagblatt« teljes sugdosása a következő:

»Szilágyi, írja az illető lap, elnöki méltóságában kedvezne az ellenzék összes árnyalatainak. Nem sokkal ezelőtt még nagyon rokonszenvezett vele a többség, de legutóbb oly módon kezdett az obstrukcióval kacérkodni, hogy az valóságilag isteniti őt és mint a jövő emberét dicsőíti. Az ellenzék e nagy barátsága okozza Szilágyi bukását, aki az obstrukcióval együtt fog elesni. Beavatott körökben egész határozottsággal állítják, hogy két színű játékanak mértéke megtelt és a szabadelvű párt, mivel úgy sem számíthat rá, meg fog szabadulni tőle. A legfényesebb pályafutás ér ezzel véget.

A legutóbbi választások óta Szilágyi folyton kisebbitette Bánffy óriási pártját különböző itt-ott elejtett nyilatkozatokkal és egész aknamunkát folytatott a kormány ellen. Ha az ellenzék valamiben nehézségeket csinált a kormányban, Szilágyi soha sem mulasztotta el kimutatni kárörömét, sőt akár hányszor közvetve maga is görbített akadályokat a kormány elé. Az utolsó pillanatokban aztán mindig elő állott és »tapintatosan« megmentette a kormányt. A mostani obstrukciós időben is cselekedett már így, különben szigorú pártatlanságot tanúsít mindenkor amikor nem szabad pártatlannak lenni és így állottak elő a parlamentben a mai tarthatatlan viszonyok.

És Szilágyi éppen ezt akarta. Mert az ellenzék barátságára támaszkodva, igyekszik meggyőzni a koronát arról, hogy ő ez egyedüli lehetséges kormányfő. Ha Szilágyi már négy évvel ezelőtt, a koronával való összeütközése idején nem tette volna magát lehetetlenné legmagasabb helyen, úgy mostani taktikájával végképpen és menthetlenül diszkreditálta volna magát. És ha az utolsó pillanatban nem lép a helyes útra, nem akadályozza a parlamentben a többség alkotmányos befolyását, a nemezis eléri és már most megteszi az az előkészítő lépéseket bukásához.*

Kongresszus betiltása.

Az országos szociáldemokrata párt f. hó 25, 26, 27-re kongresszust tervez Czepléden, melyet azonban az ottani polgármester betiltott. Igen érdekes a végzés azon része, melylyel ezen ítéletét megokolja. Szól pedig ez a rész e képen:

»Bokányi Dezső, Baron Ede és Pfeifer Sándor budapesti lakosok által a kapitánysághoz címzett, de hozzám beadott abbeli kérelmüknek, hogy Czepléden 1898. évi december hó 25., 26. és 27-én a magyarországi szociáldemokrata párt tagja, országos kongresszust; 28. és 29. évi pedig országos földmívelő kongresszust tarthassanak, hely nem adatik. Mert azon párt, melynek tagjai a haza és vallás fogalmát tagadják s azt nyilvánosan gny tárgyává teszik — olyan erkölcsi testületnek, melynek Czepléd városközönségével szemben a vendégjogra igénye lehetne — nem tekinthető. De nem engedték meg ezen kongresszusnak Czepléden való tartása azért sem, mert: a multban megtartott kongresszus eredményeként az ország különböző vidékén a közbéke és a fennálló társadalmi rend ellen való izgatások oly mérvet öltöttek, hogy a közbékét nemcsak veszélyeztették, hanem azt meg is zavarták s a rend helyreállítása csendőrségi összpontosítás s katonai erő igénybevételét tette szükségessé.*

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 5.

Láng Lajos elnökölt.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése következett.

Rakovszky mentelmi ügye.

Plósz Sándor államtitkár azért kel föl, hogy Chorin Ferencnek feleljen, s különösen a rendőri elővezetésről szóljon. A törvény nagyon élesen megkülönbözteti az elővezetést a letartóztatástól. A büntetőtörvénykönyv a járásbíró-ságról szóló szakaszában az elővezetésnek mindig helyet ad. Ki akarja mutatni, hogy az a mentelmi jogra vonatkozó házbeli határozat, melyet Chorin felolvasott, elejétől végig hamis. Felolvassa a határozatot és megokolását.

Felkiáltások: Hiszen ez ugyanaz, a mit Chorin felolvasott.

Plósz: Ha az országgyűlés el van napolva, az országgyűlési képviselő ellen a tanulás dolgában a Ház engedélye nélkül lehet eljárni. Pénzbüntetésre ítéltető, sőt a pénzbüntetés fogságra változtatható.

Szalay Károly: Az egyáltalán nem lehetséges.

Plósz: Egy képviselő felugrik a robogó villamos vonatra, nem szabad őt leszállítani, mert ez személyes szabadságának korlátozása és ki kell előbb kérni a mentelmi bizottságtól. (Derűtség balról). A házat a beomlástól féltik, nem lehet a képviselőt onnan kihozni, a színházban szivarra gyújt, nem lehet eltüntetni, mert személyes szabadságát korlátozzák. A képviselő nem állhat a törvény fölött. A rendőrséget nem szabad úgy odaállítani, mint valami veszedelmes dolgot.

Önök valahogy csak elözik, hogy a misera plebssal elbánjon a rendőrség, de önök a mentelmi jog palástjába burkolóznak. (Nagy zaj).

Szentiványi Arpád: Pártállás szerint! Plósz nem lát semmi bizonyítékot, hogy az a rendőrtisztviselő megakadályozni akarta volna Rakovszkyt képviselői kötelessége teljesítésében. Elméleti megsértés lehet csak itt. (Derűtség balról). Kéri a jelentés elfogadását. (Helyeslés jobbról.)

Győry Elek azt feleli Plósznak a villamos vasutra és az összeomló házra vonatkozó példáira, hogy a törvény öngyilkossági szabadságot nem ismer és így a példák sántitnak.

A szuverén-testület védelme.

Hódossy Imre: Ugy látja az államtitkár hangjából, hogy nagyon izgatott.

Plósz: Nem énekeltem, hogy a hangomat kritizálják.

Hódossy: Plósz részben szörszálhasogatással igyekezett a kérdést elhomályosítani, részben pedig tudományosan látszó fejtegetésekkel próbálta homályba buktatni. Ez a rendszer a legveszedelmesebb. (Zajos helyeslés balról.) Ha a rendőrnök joga van a Házba menő képviselőt letartóztatni, akkor a mentelmi jog nem ér semmit. A mentelmi jog a Ház szabadságának és függetlenségének az egyes tagokban való védelme. Az 1790. XII. t.-cz. gondoskodik a képviselő személye védelméről és arról, hogy az Házba szabadon bejusson. Kérdi, hogy tett-e intézkedést a kormány arról, hogy az 1790-iki 13-ik törvényben biztosított salons conductus tiszteletben tartassék? Akárhogy áll a dolog, egy bizonyos, hogy a mentelmi jogot a Rakovszky esetében megsértették. A bizottság többsége azért nem látja a mentelmi jog megsértését, mert a tényállás megállapításában nem ragaszkodik az igazsághoz. (Ugy van! balfelől). Az alatt, a míg Rakovszkyt a rendőrök körül fogták a rendőrtiszt elfogatási rendeletére, személyes szabadsága korlátozva volt, az alatt ő el volt fogva. (Ugy van! balról). Az mindegy, bekisérték-e a kapitányságra vagy sem. A bizottság ama nyilatkozatainak, hogy a mint a

tet: emberileg véve a 12 éves fiúnak meg kellett romlani ennyi kísértet közepette.

Az utazás egy évnél tovább tartott. A fiu és anyja a Kasszairól átmentek a Mlini vizére, miglen eljutottak a Lukenje torkolatához. Ekkoriban Ronszló hithirdető gőzhajón a Lipót-tó vidékére utazott. Elelmet vásárolni kikötött a hajó az előtt a falu előtt is, melyben akkor Bandzinga és anyja a pogányok között tartózkodott. Ilyen faluban mindig nagy esemény lévén egy gőzhajó megérkezése, a kíváncsiak tömegében ott volt Bandzinga is. Amint meglátta a hithirdetőt, hozzá szaladt, köszönt neki és arra kérte, vigye magával a pogányok közül. Nagyon természetes, hogy kíváncsága teljesült.

A missión Bandzinga ismét nekifeküdt a katekizmus tanulásának; nem akadt az iskolában gyermek, aki a föladata leckét jobban tudta, tökéletesebben értette volna. Közeledett az első szent-áldozásnak várva-várt napja, amikor 1895 végén hirtelen fordulat történt a dologban. Mikor a leckét kellett fölmondani, Bandzinga ötléhatolt; a kápolnában az imádság alatt bóbiskolt; játék idején társaitól különválva télenül álmodozott. Mikor e tünetek még öregbedtek, kétségtelen volt, hogy a fiu a gyógyíthatlan alvási betegségbe esett. Elhelyezték a kórházban; a baj egyre nagyobbodván, a fiu áhitatosan elvégezte gyónását, mikor még egészen magánál volt.

A veszedelem már akkora volt, hogy értesíteni kellett a fiu atyját. A törzsfő nagy disz-

ben jelent meg: magára szedte legszebb ruháit, kísértét pedig 10 fegyveres és piperével túlterhelt 3 asszony képezte. Mert a babonás törzsfő attól félt, hogy baj éri, ha a kórházba lép, kihozta a fiut a missióház eresze alá; erősen ölelgette a beteget, kérdezte baját, cirógatta, becézgette, de nem tudott belőle egy szót sem kivenni.

— Fiam meghal, ha itt hagyom, mondá a kemény néger.

»Még gyorsabban meghal, felelte a hithirdető, ha magaddal viszed; siettetni fogod végét, ha ennek a keresztény fiúnak egészségét pogány bűbájosoknál keresed.«

— Nem törődöm vele, válaszolt az apa; mégis elviszem.

»Ehhez jogod van, mondá a hithirdető, de jegyezd meg jól, amit mondtam.«

A merevedett, szótalan és kábult fiút elvitte apja sajkán. Öt nap mulva ismét beállított a törzsfő a missióra nagyobb fegyveres kísérettel.

— Tudod-e, kérdé a hithirdetőt, hogy ki ragadja el fiamat?

»Hogyne tudnám, felelte a hithirdető; magához veszi a mindenható Isten, aki nem tartozik neked számolni. A jó Isten a te fiadnak különb országot ad, mint amilyen a tied. Ezt az országot azonban csak addig adhatja neki, míg te meg nem rontottad, keresztény hitéből ki nem forgattad, amint ezt az anyja egy ízben már megeselekedte.«

— Nem erről van most szó, heveskedék a törzsfő. Nagy tudományu varázslóm azt állítja, hogy egyike a missión levő fiúknak megette az én fiamnak a lelkét. Arra kérlek tehát, állítsd ezeket a fiukat sorba, hogy az én varázslóm ráismerhessen a bűnösre, akit aztán addig döngetünk, míg visszaadja a megevett lelkét.

»Egyéb kíváncságot nincs? Hát csak had jöjjen el a te híres bűbájosod, hogy meglátogassunk. Ami pedig tégedet illet, te vén gyermek, ne hadd magadat orrodnál fogva vezetni. Különb tudd meg, hogy testemen kell annak átgázolni, aki csak ujjával is érinthető a missiónak valamelyik árváját. Ha nem hiszed, próbáljátok meg.«

Erre elotródott a bős ember. Két hét mulva sem érkezőn hir a fiu haláláról, sajkára ültem, hogy meglátogassam, illetőleg vigasztaljam és, ha lehetséges, meggyóntassam. A beteg nem feküdt a törzsfő lakásán, hanem külön házában. Fölráztam, köszöntem neki, de mindössze csak ennyit tudott mondani: lelkiatyám. Arcáról képes levén leolvasni érzelmeit, serkentém őt a bánat fölindítására; ebbeli törekvésemet siker koronázván, részesítém őt a feloldozásban.

Mert a nap égetően tüzelt, ebédemet elköltöni a királyi lak eresze alá húzódtam az árnyékba. A törzsfő is ott levén népes társaságban, mindjárt fia betegségére fordította a beszédet.

kapitány Perczel és Szóts képviselőktől megtudta, mivel van dolga, legott visszavonta az elfogatási rendeletet, teljesen valótlan. Hiszen a bizottság jelentéseiben levő tanuvallomásokból kiderül, éppen Perczel Béni vallomásából, hogy az ő igazoló közbelépésük után a kapitány újra elrendelte, hogy be kell vezetni Rakovszkyt. (Nagy zaj). Ezután fakadt ki Perczel: Hozzá ne nyuljon a képviselőhöz, mert keresztül megyek a lelkén! (Ugy van! Felkiáltások: Botrány, hogy ily valótlan állít az előadó! Szégyen!)

Hódossy: Ugyanigy megegyezik az előadó állítását Szücs Pál vallomása. Kérde, mi czéلبől állítja azt a bizottság, hogy a rendőrtiszt nem szándékozott megsérteni a büntető törvénykönyv 163 §-át. A bizottság nem tudhatta mi volt a szándéka a rendőrtisztnek. Ez is csak a rendőrtiszt cselekedetének legyezője. Aztán, hogy a rendőrtiszt izgatott volt? Az utczai izgalmak idején mindenkinek szabad izgatottnak lenni csak a rendőrségnek nem. A közönség ilyenkor olyan, mint a láz beteg, a rendőrség pedig az orvos. A láz beteg lehet, hogy meg is üti az orvost, de ez azért nem ragadja tüstént torkon a páciens, hanem egyéb eszközökkel igyekszik lecsillapítani. (Zajos tetszés az ellenzéken.) Ne feledjék, hogy az államban csak egy szuverén testület van; ez a törvényhozás. A bíróság, a hatóság nagy tiszteletű testületek, de nem szuverének és a Házzal való érintkezésben ezt figyelembe kell venniük. Chorin az alkotmányos álláspontot oly fényesen megvédelmezte, hogy ahhoz ő nem tesz semmit, (Zajos felkiáltások az ellenzéken: Eljen Chorin). A kisebbség véleményét fogadja el. (Tetszés balról.)

Csak mellékes az egész.

Pulszky Ágost szerint mellékes az egész dolog, jelentéktelen és mellékes. (Derütség balról.) Mikor Hódossy szóval vádolta a bizottság jelentését, hogy valótlan, vádolta az elnököt is, aki a jelentést aláírta.

Kubik Béla: Senki sem vádolta. Hiszen külön véleményt jelentett be.

Pulszky Ágost: A bizottságban csak képviselőket hallgattak ki. (Zaj) Krecsányit, a rendőrtiszteket nem hallgatták ki, mégis ki lehetett mondani, hogy mentelmi jog sértés nem történt. (Derütség.) Chorin nem elégedett meg annak konstatálásával, hogy itt mentelmi sérelem forog fenn, hanem valósággal egy fél ügyvédek szegődött (Nagy zaj.)

Az elnök kijelenti, hogy a nagy zajban nem hallotta mit mondott Pulszky.

Evégből felszólítja az elnök, hogy Pulszky ismétlje szavait.

Pulszky ismételi azt, a mit mondott. Chorin nemcsak egy ügyvédek szerepel, hanem bíról is. Rakovszky különben itt volt az ülés

— Látod, fehér, az emberek halálát nem Nzame (Isten), hanem Moloki (ördög) okozza. Az Isten jó, ellenben az ördög rossz. Bandzinga halála szerencsétlenség, nem lehet tehát a jó Isten munkája. Hogy nyakát szegjem Moloki fondorlatának ultra kelek holnap a Kasszai folyó vidékére, ahol ismerem egy igen híres bűbájost. »Okosabban teszed, felelte a hithirdető, ha visszahozod fiadat a missió kórházába. Ott legálább módunkban lesz fájdalmait enyhíteni; a szent olaj meg fogja erősíteni halálküzdelmében; ha Isten magához veszi, szentelt földben fog pihenni azok mellett, akik az életben társai voltak. Fiadnak sirja sehol sem fog akkora tiszteletben állani, mint éppen a mi temetőnkben.«

Tudni kell, hogy ezek a négerék igen nagy tiszteletben tartják sirjaikat. A kemény atya szívét meghatotta az a gondolat, hogy fiának porai felett a kegyelet fog örködni. Maga szállította a beteget a missióra; szolgálatára egy szabad néger hagyott mellette. Azután csakugyan elutazott a Kasszai vidékére, de nem a bűbájost fölkeresni, hanem elefantsonnal kereskedni. Alattvalóinak meghagyta, hogy fiának haláláról azonnal értesítsék.

Nem kellett sokáig várnia. Nagy időközökben fölbredt a fiú; nyugodtan viselkedett, sőt örülni látszott, hogy a missión fekszik. Részesült az utolsókenet szentségében. Egy héttel apja elutazása után megölte a végzetes alvás.

elején, tehát nem akadályozták meg idejöveteleiben. (Zaj).

A szabadelvű párton már volt két képviselő, a ki a kisebbség véleményét fogadta el, az ellenzéken azonban egy ember sem akadt, a ki a többség véleményét magáévá tenné.

Felkiáltások balról: Mert nekünk van jogunk. Ha valakit meg nem értenek, annak két oka lehet! vagy értelmetlenül adja elő a szónok a tárgyat (Derütség) vagy nem akarják megérteni. (Zaj, láрма.)

Az elnök rendreutasítja **Kubik** Bélát és **Kálmán** Károlyt.

Pulszky ezután zajközt bizonyítja, hogy a mentelmi jogon csak akkor esett sérelem, mikor a többség tagjait az utczán inzultálták; de nem a Rakovszky esetben. Nincs igaza abban Hódossynak, hogy utczai tüntetés idején csak a rendőrségnek nem szabad izgatottnak lennie.

Kubik: Ez csak tiszta dolog.

Pulszky: Nem tiszta. Azoknak sem szabad izgatottnak lenniük, a kiknek izgatottsága veszedelmes az országra nézve. (Folytonos zaj.)

IVánka: Egyedül ön nem izgatott itt. (Derütség.)

Pulszky Ágost, a ki végre a közbeszólások zajában szóhoz jut, azt fejtegeti, hogy mikor a rendőr kötelességét teljesíti, éppen úgy az alkotmány védelme alatt áll, mint a képviselő. Nem ismeri el azt, a mit Chorin mond, hogy a végrehajtó hatalom megerősödése a nemzet gyöngülése volna. A rendőrállam emlegetése is anakronitikus dolog. Elfogadja a mentelmi bizottság jelentését. (Helyeslés jobbról.)

Öt perc szünet.

Chorin válasza.

Szünet után **Chorin** kijelenti, hogy rövid lesz, de némely ferdtételeket s ráfogásokat meg kell czáfolnia. Plósz először azzal vádolta, hogy a Ház határozatát hamisan idézte s hamisan értelmezte a bűnvádi eljárást. Ez vagy beszéde félreértése, vagy ráfogás. Szóló azt mondotta, hogy csak egy eset volt, a hol a képviselőt a Ház előzetes beleegyezése előtt tartóztatták le. De a Ház utólagos határozata szerint a bizottság utólagosan közölte a mentelmi jogot. A mentelmi bizottságnak erre vonatkozó jelentését szószerint idézte Plósz, kicsinyes robus-tikával mondotta azt, hogy Chorin nem a Ház határozatát citálta, hanem a mentelmi bizottság jelentését, az a Ház jogfelfogását fejezi ki. Plósz az elővezetés s a letartóztatás közt disztinval.

Ilyen különbség nincs, az államtitkár ur gyökeresen tévedett. (Zajos helyeslés balfelől.) Ez a mentelmi jog sérelme szempontjából mindegy, mert egyaránt korlátozza a képviselő személyes szabadságát.

— Ugy van! helyes! kiáltják a baloldalon.

Chorin: A kormány által beterjesztett bűnvádi eljárás 39 §-a világosan kimondja, hogy a törvényhozás tagjai bíró eljárás alá csak akkor vonhatók, vagy úgy vezethetők elő, ha a törvényhozás mentelmi jogát nem sértik.

Az államtitkár nem ismerte saját kormányának álláspontját. Azt az állásához nem méltó szenvedélyes hangot, melylyel őt még hamisítással is vádolja, visszautasítja. (Zajos tetszés az ellenzéken.) Pulszky, aki az imént higgadtságával föllázította a Házat. (Derütség.) azt állította, hogy ő egy fél ügyvédeként szerepelt. A mentelmi bizottság ülései zártak, Pulszky nem tagja az és így információját csak besúgás folytán szerzhette. (Derütség.) Igen is ő Rakovszky mentelmi jogát a bizottságban védte, mert az elnöknek kötelessége, hogy e jogot minden önkény ellen védelmezze.

Eljárása megítélését a Háza bizza.

Több személyes fel szólalás után **Emmer** Kornél állott felszólásra és a kisebbség javaslatát pártolta.

Megyei közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, decz. 5.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap d. e. 10 órakor dr. **Beöthy** László főispán előnöflete alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Papp János fő-

jegyző, dr. Wallner Ödön, Hranyczy Károly, Sipos Orbán, Papp Miklós, dr. Perjéssy Mihály, Gyurkovits Kornél, id. Gálbory Sámuel, Ertsey Géza, Hegyesi Márton, id. Markovits Károly, Radnai Farkas, Szabó József.

A felolvasott jelentésekből a következő adatokat közöljük.

Közegészségügy.

Dr. **Popovics** György főorvos jelentése szerint az elmúlt november hónapban volt 20 tiszta, 8 felleges és 2 esős nap. A hőmérsék maximuma 17 C°, minimuma 1 C°; átlagos hőmérsék 6 C°. A közegészségügyi állapot kedvezőbb volt, mint az előző hónapban. A fertőző betegségek közül a **kanyaró-esetek** száma 155 volt. Meggyógyultak 119-en. Nem halt meg egy sem. — **Vörheny** 89 beteg Meggyógyult 40, meghalt 28. **Roncsló toroklob.** Beteg volt 55, meggyógyult 18, meghalt 17. **Hökhurut.** Meggyógyult 10, meghalt 3. **Hólyagos himlő.** Beteg volt 8, meggyógyult 5. **Hasi hagymáz.** Beteg volt 123, meggyógyult 60, meghalt 12. **Aggyerincz-hártyalob** 1 eset. **Fültő-mirigylob** 9 eset, meghalt 1. **Vérhas** előfordult 2 esetben. **Bonczolás** megejtetett 1 öngyilkos és 1 hirtelenül elhalt hulláján.

Mezőgazdasági ismételő iskolák. Iskolalátogatások.

A tanfelügyelőség a lefolyt hónapban különösen arra fektette a főszlyt, hogy a gazdasági iskolákat szervezze. Ilyenek 39 községben nyíltak meg. Ezeket kivül még 38 községgel a tárgyalás folyamatban van. — Az elemi népiskolák közül a szent-andrási gör. kath. népiskolát, az ottani községi gyermekmenedékházat, az új-palotai róm. kath. és az élesdi áll. s községi elemi és az ev. ref. fiu népiskolákat látogatta meg a tanfelügyelő. A szent-andrási gör. kath. elemi iskolában roppant elhanyagolt állapotokat talált és a bajok orvoslására felhívta az egyházmegyei hatóságot. Az élesdi iskolákban az a baj, hogy az egyes osztályok tul vannak zsufolva.

Az adóbehajtás.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint október havában egyenes adók címén 230.150 frt folyt be, a mi több, mint a mult év hason időszakában befolyt összeg. Hadmentességi adó fejében befolyt 6975 forint, 300 forinttal több mint tavaly. Fogyasztási és italadó 191.553 frt. Állalában az egyes adótételek arról tanuskodnak, hogy az adóprás az idén könnyebben megy; személyi változás annyiban történt a pénzügyigazgatósnál, hogy Tomka Gábor titkárt Budapestre helyezték át és helyében Maras Gábor brassói p. ü. fogalmazót neveztek ki.

Ezután a folyó ügyeket és a miniszteri leiratokat intézték el.

A nagyváradai kath. legényegylet megalakulása.

Jóval 4 óra előtt már tömegesen jöttek az iparos ifjak az újvárosi r. kath. fiúiskola épületébe, a hol a tágas rajzteremben tartották meg a kath. legényegylet alakuló ülését.

Az emelvényen dr. **Vucskics** Gyula plébános, aki az egylet alakítására a felhívást kibocsátotta, **Pálffy** Béla segédlelkész és **Szolnok** Jenő ideiglenes jegyző foglaltak helyet.

Ezeket kivül részt vettek az alakuló ülésen:

Andriska Károly, Voszka Ferencz, Kovalik János, Morvay Vilibáld, Rigli József, Barza József, Huszár Géza, Balla Károly, Petvélei József, Hajnal Gyula, ifj. Tóth Lajos, Schröder Béla, Szathmáry Károly, Fábian Johákim, Rajs Gyula, Czaha József, Steininger Sándor, Galló József, Bereczky Géza, Meszes István, K vács István, Ováry István, Sütő Gyula, Endré Lajos, Palatinus János, Rácz János, Kucsik István, Auman István, Kremlica Lajos, Csizmadia Gáspár, Takács József, Tóth Ede, Kollbay Zoltán, Vidosics Gyula, Voszka Ferencz, Sarkady Béla, Sarkady József, Misák József, Henn Ká-

rolly, Duh-potszky Lajos, Belányi Béla, Kahl-fürst Imre, Döry Aurél, Szücs Ferencz, Trubalka István, Magyar József, Szücs József, Vakerics József, Bodnár József, Óváry Gyula, Baczonyi Ferencz, Fröhlich István, Papp József, Fey Károly, Papp József, Mokos Sándor, Végh János, Illés András, Tóth István, Kovács Lajos, Tóth István, Mizsey István, Hegedüs József, Csatóry Sándor, Szindelka József, Dekorsz Dominik, Rariga Vendel, Fleishakker György, Újváry Géza, Dévald Béla, Orenics Alajos, Szücs Jenő, Makranczy András, Nemes Ferencz, Oczkó István, Bereczky Géza, Lőrinczy Lajos, Pintér Tamás, Gésson Ferencz, Kalla János, Gulyás Sándor.

Dr. *Vucskics* Gyula elnöki megnyitójában örömmel üdvözölte a megjelenteket, vázolta a kath. legényegyletek célját, irányát, üdvös működését. Rámutatott a világ egyházi műremekeire, a melyek mind tanui annak, hogy az egyház a multban is felkarolta az iparosokat. Szépen fejtegette a kath. legényegyletek alapítójának: b. e. Kolpingnak jelszavait: a valást, erényt, munkásságot, szorgalmat, a békét és testvéri szeretetet, a vidámságot és jókedélyt, a melyekre buzdítást, támogatást nyerne a tagok a legényegyletben.

Beszéde végén előterjesztette elnök, hogy a kath. legényegylet megalakítását bejelentette dr. *Schlauch* Lőrincz bíbornok, püspök ur Ó Eminenciájának, aki örvendetesen vette tudomásul s atyai áldását adta az új egyletre. Azonkívül kijelentette a bíbornok, hogy a legényegylet helyiségeinek első teljes berendezésének költségeit ő fogja fedezni. (Hosszas, élénk éljenzés.)

Ezután előterjesztette dr. *Nogáll* János felszentelt püspöknek a következő szép levelét:

Nagyontisztelendő

Dr. *Vucskics* Gyula plebános urnak

Várad-Ujváros.

Végre valahára mégis csak lesz Nagyváradon katolikus legényegylet! Az ötvenes években Bécsben négy-öt évig magam is tagja voltam: *Gruscha* Antal, akkoron egyleti elnök, jelenen bécsi bíboros érsek társaságában egyik tényezője, munkása és szemtanúja voltam a bécsi legényegylet áldásos ügyének, volt alkalmam tapasztalni, szemmel látni, mi különbség legények és legények között, azok közt, kik tagjai s azok közt, kik nem voltak az egyletnek tagjai. Lelkem lelkéből, szivem szívének mélyéből üdvözölöm a Nagyváradon keletkezendő legényegylet alakuló gyűlését. A kezdeményhez ezennel egyelőre megajánlok négyezer forint járulékot. Ha Isten éltet, ezentul is számíthatok reám. Vannak bűnök, égbekiáltó bűnök; minők a munkások bérének megrövidítése, az özvegyek és árvák nyomorgatása. És vannak időnkint társadalmi korszerűségeik, égbekiáltók, akadnak ügyekezetek, melyekről írva van, hogy Istennek kedve telik bennök. Isten áldása a kezdeményezőik ügyekezeten! *Isten áldja a tisztas ipart!*

Dr. *Nogáll* János,

felszentelt püspök, prépost.

A minden tekintetben remek levél felolvasása után ismét felharsant a jelen voltak lelkes éljenzése.

Bejelentette továbbá még az elnök, hogy egy magát megnevezni nem akaró jótékony főpap 2000 frtot ajánlott fel a megalakítandó kath. legényegyletnek. (Zajos éljenzés). Ezekon kívül mások is ígértek jóakaratu támogatást, segélyezést.

Az elnöki bejelentések örvendetes tudomásul vétele után *Pálffy* Béla segédlelkész felolvasta az alapszabály-tervezetet, a melyet csekély, lényegtelen módosításokkal elfogadtak s megerősítés végett felterjesztenek a miniszterhez.

Az egyleti helyiség kérdésének megoldá-

sára és a további teendők keresztülvitelére dr. *Vucskics* Gyula elnöklete alatt *Pálffy* Béla, *Mokos* Sándor és *Pinter* Tamás tagokból álló bizottságot küldték ki.

Az új egyesületbe eddig mintegy 130 tag lépett be.

Dr. *Vucskics* Gyula elnök ezzel a legényegylet megalakítottnak jelentette ki s a gyűlést berekesztette.

Egyik helybeli lap, *»Érdekeink»*, mely speciálisan az ipar és kereskedelem ügyét szolgálja értékes munkájával, megemlékezik a kath. legényegyletekről. Aki ezt a cikket írta, annak együtt kell éreznie az iparos osztállyal, mert igazi jóakaratu nyilatkozik meg minden szavában. Amit ez egyesületről írt, azt utolsó szóig igaznak tartjuk s az egylet nevében őszinte köszönetet mond érte az egylet vezetősége.

A magyar borkereskedelem.

Tekintetes szerkesztő ur!

Másfél évig laktam *»K...-nak átele- nében a Sörház-utcában»*, bevinni telt hordókat soha nem láttam, ki azonban ezer, meg ezer hektolitert.

»Most nyertem biztos forrásból tudomást arról, hogy *Engel* a vegyésznek évi 12,000 frtot fizet s alig van *Pécsell* nagyobb borkereskedő, akinek vegyészje nem volna.

Ezek a kislevélkék, melyekből nem hiányzik még a humor sem, a *»Bor. Lap»* szerkesztőségéhez érkeznek nap mint nap. Az illető lap felfogta hivatását s az országos bormanipulációról hü képet igyekszik adni olvasói elé.

És ez a hü kép nem valami biztató természetű a magyar borkereskedelemre nézve, de még a hatóságok nyomozgatásai sem, annak dacára, hogy a borhamisítások ügyét csak szőrmentiben simogatják.

Ez az ügy pedig igen borzós, a simogatás melyben a kereskedelmi s iparkamarák ügykednek ugyancsak azt hozván fel szörnnyűséges jalkiáltások között okul, hogy ha a felfedeztetések, nyomozgatások így folynak tovább, hát a magyar borkereskedelem okvetlenül tönkre megy.

Kivált e tekintetben a pécsi kamara. *Litke* pezsgőgyáros, kinek az *Engel* cég évenként az összes szőlő termését szállította, míg ő 12,000 forinttal dotált olasz vegyészének közreműködésével sajtolta borát az olasz törkölyből, elnökölt azon a gyűlésen, melyen a jalkiáltások felhangzottak.

Hát furesán is járt a magyar borkereskedelem *Engelék* hirbehozásával. Abból a kis kazal szénából, melyhez a magyar borkereskedelmet hasonlítjuk, ezuttal addig huzgáltuk a töviseket, tüskét, míg az a kazal, melyet ez előtt sem becsültünk valami nagyra még jobban összeesett. Bizony kevés jó fajta, tiszta széna maradt meg...

Feltűnök azok az adatok nagy méretüknél fogva, melyeket az országos borpancs kipattanása felszínre vet. Feltűnök, mert a filloxeravész utáni időben szinte közmondásossá vált a *»Csinnáll bor»* elnevezés a nép élet száz meg száz féle tréfás megjegyzéseivel ellátva és a hatóság még sem vett erről tudomást.

Az a bor pedig, melylyel az *Engel* cég ügynökei kereskedtek szerte az országban, — az olasz törkölyből került ki, mely körülményről a *»Bor. Lap»* legutóbbi száma a következőket írja:

Olasz törköly Fiumében.

Már említettük, hogy nagymennyiségű szállított törköly jön be, valószínűleg borhamisítási célokból Magyarországra.

Ma közöljük tudósítónknak erre vonatkozó hosszabb levelét.

Fiume, decz. 3-án.

Multkori rövid táviratomhoz az olasz törköly-behozatal famózus ügyében a következő részleteket jelenthetem:

A mint már említettem, az utolsó időben rendkívül nagy mennyiségben importálják magyar borkereskedők az olasz törkölyt. Azelőtt is volt ugyan e ezikkben némi import, de az megse közelítette az ideit, amely egyre vészesebb terjedelmet ölt.

Ország-világ tudja, hogy a törköly arra szolgál az illető borkereskedőknek, hogy abból bort csináljanak, mert tudvalevő, hogy az olasz borok természetből is nagy 10—12° szesztartalmuak, úgy, hogy a törkölyből is elég, a magyar bor kisebb szesztartalmának megfelelő »borokat« lehet nyerni.

A nyilvánvaló üzelmekről csak a hatóságok nem vettek tudomást s ezalatt Sopron, Tapolca, Villány, Szegzárd, Német-Keresztur, Veszprém, de kiváltkép és mindenekfölött Pécs borkereskedői vigan importálják az olasz törkölyt.

Hogy az olasz törköly tényleg borpancsolásra szolgál, egyébként az is bizonyítja, hogy a mint az alanti adatokból látható — az import a magyar szüret idején októberben a legelőnebb. Olasz borral, szeszszel, törkölyvel és vízzel preperálják azután a mi borainkat: kevésbé lelkiismeretes kereskedők pedig kifelejtik úgy a magyar bor mint az olasz bort a kotyvalékból, hanem vízzel és szeszszel manipulálják az olasz törkölyt.

A törkölybehozatal pedig folyik tovább is feltűnés nélkül, zajtalanul.

A törkölyt pedig épp úgy mint a bort, hordóba teszik, úgy hogy külsőleg nem is látszik, hogy a hordóban nem bor, hanem törköly van.

A hajóársaságok külön díjszabást is létesítettek a törkölyimport számára.

Októberben 107 teljes kocsirakomány olasz törköly érkezett Fiuméba s továbbított azonnal magyar állomásokra.

Osztrák kereskedők, dícsérelőkre legyen mondvá, nem részesedtek a behozatalban.

De sok törköly ment Triestből is Magyarországra, úgy hogy az októberi törkölyimport bizonyára elérte a 150 kocsirakományt. Ebből vagy öt vonat tellenék ki. Hogy pedig mennyi »bort« gyárthattak e roppant mennyiségből, annak az ég a megmondhatója.

Egyes hajókon összesen mintegy 10,692 mm. olasz törköly érkezett az országba.

Tehát — bár a szüret Olaszországban szeptember közepe táján és elején volt — az első törkölyszállítmány csak okl. 12-én érkezett.

A tavalyi októberi törkölyimport 3443 mm. volt, az ideit tehát háromszor olyan élénk.

Bejött 150 kocsi vagyis 15,000 q, törköly. — Ebből csináltak 8—10-szer annyit, tehát 120—150 ezer hektoliter mübort.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Decz. 8. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Deczember 17. Jogász felolvasó estély a Kereskedelmi Csarnokban.

Decz. 18. A díjnok egylet közgyűlése d. u. 3 órakor a megyei árvaszék tanácstermében.

* **Gyémántmise.** Szép ünnep színhelye volt vasárnap délelőtt a ferenczvárosi plebánia templom, hol *Csajághy* Károly dr. pécsyvárosi megyei nyugalmazott esperes plebános gyémánt miséjét tartotta fényes segédlettel. Többek között egyetlen élő tanítványa, *Troll* Ferencz pécsi káptalani nagyprépost segédkezett neki. A gyémánt misét előkelő nagy közönség nézte végig. *Csajághy* tíz év előtt is e templomban tartotta aranymiséjét.

* **A honvéd-huszárlaktanya felülvizsgálata.** A *Sztarill* Ferencz építész által épített honvéd huszár laktanya ügyében, mint irtuk, a honvédmíniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy ha egy újabb helyszini szemle alkalmával a vegyes

bizottság egyhangulag a mellett nyilatkozna, hogy az új laktanya száraz és közegészségügyi tekintetből átvehető, hajlandó új évtől a bért megfizetni. Tegnap délelőtt tartotta meg a vegyesbizottság a helyszíni tárgyalást *Komlóssy József v.* tanácsnok elnöklése alatt; jelen voltak: a katonaság részéről *Lőrinczy Dénes* alezredes, *Nagy Gyárfás* huszárörnag, *Probald Károly*, főhadibiztos, *Csáp Miklós* főtörzsorvos, *Rimanóczy Árpád* műszaki főhadnagy; a város részéről: *Száhländer Károly*, *Bozóky Béla*, *Busch Dávid*, *Guttmann József*, *May Sándor*, dr. *Mayer László*, *Csordacsics Ferencz*, *Sztarill Ferencz* és *Szűts Dezső* jegyző. Alaposan megvizsgálták az épületeket s egyhangulag konstataáltak, hogy az összes épületek szárazak, egészségesek s teljesen alkalmasok az átvételre. A katonai kiküldöttek mindjárt meg is kezdték volna az átvételt, azonban a város kiküldöttének erre nézve nem volt megbízatásuk s így az átvételt decz. hó 27-re tűzték ki. A katonai kiküldötteket meglepte a laktanya kitűnő építése.

* **Az elengedett 68000 frt.** A szeszdó bérleténél elengedett 68,000 frt ügyének vizsgálata iránt kiküldött bizottság ma, kedden délután 3 órakor ülést tartott a városházán.

* **Segédtelevkönyvvezetők értekezlete.** A magyarországi törvényszéki és járásbírósi segédtelevkönyvvezetők kiküldöttéi tartottak ma értekezletet a Metropol-fogadóban, hogy nyomozó helyzetükön tanácskozzanak. Az elnökségre *Vajda Péter* páisi segédtelevkönyvvezetőt kérték fel, aki előtárta helyzetüket. Az 1893. IV. t.-cz. kedvezményéből a bírósági segédtelevkönyvvezetők kihagyattak és még most is az 1872-ben megállapított fizetésben vannak. Ezért indítványozta, hogy szerkesszen a kiküldött bizottság egy memorandumot, amelyben írják le helyzetüket a segédtelevkönyvvezetők és azt nyujtsák át *Erdélyi Sándor* igazságügy-miniszternek. A bizottság erre elfogadta a megszerkesztett memorandumot és elhatározta, hogy azt *Erdélyi* miniszternek küldöttéül nyujtja át. A memorandum a következőket tartalmazza: A bírósági televkönyvvezetők és segédtelevkönyvvezetők egy és ugyanazon munkát végzik, mint a televkönyvvezetők, minősítésük ugyanaz és számtalan televkönyvi hatóságon az országban, ahol az irodaigazgatói teendőket is segédtelevkönyvvezetők végzik és míg a televkönyvvezetők, kik az 1893. IV. t.-cz. életbe lépte alkalmából 800 frt évi fizetést élveztek, ma már mind 1000—1100 frt évi javadalmazással bírnak, addig a segédtelevkönyvvezetők reménytelenül néznek a jövőbe, mert még eddig nem történt intézkedés fizetésük javítására.

* **A fogyasztási adók kezelése.** A pénzügyi szakbizottság multkorai ülésén került felszínre az az eszme, valószínűleg az elengedett 68,000 frt ügyéből kifolyólag, hogy a fogyasztási adók kezelése, jövőben nem csak egy városi tisztviselő kénye-kedvére legyen bízva, hanem befolyás biztosítottak e tekintetben a törvényhatóság tagjainak is. Erre vonatkozólag már a szabályrendelet elkészült s a pénzügyi szakbizottság ma, december 6-án délután 4 órakor tárgyalja ezt az ügyet.

* **A pécsi bor P.-Szőlőssön.** Vasárnapi számunkban említettük, hogy *Pecze-Szőlőssön* is talált a hatóság pécsi bort s azokból mintát vett, hogy ellemesse. *Löny* peczeszőlősi sörgyáros annak a közlésére kért fel bennünket, hogy a hatóság az ő pinczéjében találta a pécsi bort, de ez nem Engeltől való. A vizsgálat alkalmával szakértők konstataáltak, hogy az igen jó termésű bor. A tulajdonos azonban úgy a saját, mint a közönség megnyugtatására maga kérte, hogy vegyenek mintákat a borból s vegyileg vizsgálják meg. Ezért vettek mintákat.

* **Szerencsétlenség a tenkei vasutnál.** Mióta az új vasut épül, egymás után számszámokkal történtek szerencsétlenségek. Csak a

mult hetekben zuzta össze a robogó vonat *Virág Sándor* fékezőt, most ismét megrendítő szerencsétlenségről kell hirt adnunk. Tenkén történt, hogy a kavicsot ásták a munkások az ujjonnan épülő vasut töltéséhez. A munkások legjavában dolgoztak, amidőn a kiásott kavics réteg egyik falazata hirtelen nagy robajjal összeomlott s az éppen ott dolgozó munkást *Pál Ferencz*et összezuzta. Az összezuzott emberek csak a holt tetemét tudták a romok alól kihuzni a szerencsétlennek, akinek fejét s mellét a kő s kavics halmaz teljesen összezuzta. Temetése tegnap ment végbe nagy részvét mellett.

* **Mindennek van határa.** Egy *Edwards* nevű amerikai kerékpáros a fejébe vette, hogy az év minden napján 100 kilométernyi utat tesz meg vasparipáján. Miután 30.000 kilométert már bekarikázott, szükségét látta, hogy orvosával konzultáljon. Ez kijelentette, hogy az öngyilkosság lenne, ha *Edwards* tervét teljesen végrehajtaná. A kerékpáros erre abbahagyta erőlködését.

* **A Teknősbéka előadásának betiltása Debreczenben.** A „Teknősbéka” cz. bohózat, melyet *Leon Gaudillot* írt és *Fáy J. Béla* lefordított, a napokban, november 29-én került színre a Vigszínházban. Átolvasva a lapok kritikáit, azokból azt olvastuk ki, hogy ennél erkölcselenebb darabot magyar színpadon nem adtak. Ezen erkölcsrontó és szemérmert sértő darabnak a debreczeni színházban leendő előadását *Simonffy* polgármester az 1848. XXXI. tcz. 3. §-a alapján megtiltotta.

* **A sárréti vasut megnyitása.** E hó 8-án csütörtökön tartják meg a p.-ladány—füzesgyarmati helyiérdekű vasut műtanrendőri bejárását, s aztán az új vasutat előreláthatólag nyomban átadják a közforgalomnak.

* **A szűz dohány.** *Virág Anna* hattyu-utcai mosónő valahonnan két csomó szűz dohánnyt kerített. A rendőrség ezt valahogyan megnesszelte s a dohánnyt tegnap elkobozta s az eljárást *Virág Anna* ellen folyamatba tette.

* **Miklós napja.** Az öreg december hónap sok örömet szerez a gyermekeknek. Miklós-napja, a szent karácsony-ünnepe olyan napok, melyek hangosabb dobogásra készítik az apró szivecskéket. Az egyik már itt van. A jó Miklós ma kopogtat be a házakba s a szerint, a mint jó, vagy rossz gyermekeket talál, osztja szét ajándékát. Dió, mogyoró, cukor, alma kifogyhatatlan bőségben van zsebeiben. De virgács is kerül néha-néha — a rossz gyermekek számára. Azért sem haragszik a jó öreg Mikulás, ha valahol kirekesztik a házból, nehogy szakállától, bozontos bundájától megijedjenek az apróságok. Azért a Mikulás bácsi itt is érezteti jó-ságát, az ablakba rakott cipők, eszímák itt sem maradnak üressen. Szóval: Mikulás szereti a gyermekeket, különösen a jókat. Ezek nem is rettegnek tőle. Most már hogy elmúlik Miklós-napja örömeivel együtt, újra kezdik a számlálgatást: mikor jön a kis Jézus? Az öreg december gyorsan mulik s telve van örömteljes napokkal.

* **Elvert kocsis.** Vasárnap este a 118. sz. egyfogatu kocsi kocsisát *Szilágyi Józsefet*, *Tóth Imre* napszamos ennek a felesége, s még egy ember, aki ez ideig ismeretlen, a katonavároson megtámadták s véresre verték s egy késsel több helyen súlyos sebeket ejtettek rajta. A súlyosan megsebesült embert a kórházba vitték, *Tóthot* és a feleségét letartóztatták, míg a harmadik tettes elmenekült.

* **Paraszt dráma.** Hogy kiforrt az új bor és a szép *T. Erzsébet* 18 éves lett, édes apja jónak látta *Erzsókot* férjhez adni. *Erzsók* ugyan váltig mondta, hogy ráér ő még megvárja *Fehértemplomból* azt a bizonyost, a kinek megfogadta a nagy diófa alatt, hogy ő a felesége lesz, az apja sehogysem akarta, hogy *Erzsók* 18 évét pártában töltse le. Legény akadt s *Erzsók* azon vette magát észre, hogy asszony lett, felesége egy másik legénynek, a

kit se nem ismer, se nem szeret. — Ez a kerete a legújabb parasztragédiának. Csak az esemény új, a mese régi. — A fiatal asszony gyufaclatot ivott és most betegágya körül állva gondolkozik az apja, hogy mégis kár volt *Erzsókot* férjhez adni.

* **Éji ballada.** Éj van, csendes nyugalomnak éje — a magas menny holdas csillagos. — Egy ur sétál, azaz nem is sétál, inkább csak megy s menni is bajos. — Mintha lába kelne valamennyi rögnék — s az utcái lámpák mind reá röhögnek, — mintha azt mondanák — mintha őt gunyolnák: — «Téged is haza kék vinni — nem tudsz te már többet inni.» Dühbe gurul — megtántorog — előtte az utca forog. — Mérgében így dul ful, neki megy a falnak — nagyot koppan ottan, aztán el nem hallgat; — magán egyet fordít — s vészkiáltást ordít — somfa-botot ragad — több ablak beszakad — sok utcai lámpa csörömpölve dörrön — üveg szilánk ropog, ablaküveg csörren. — Amerre jár (utja görbe) — minden ablakba lesz törve, — megrémül az utca felriasztotta népe, — paplan alá buvik: itt a világ vége! — Jön a rendnek óre — előbb sipol aztán így szól: — «Mennyik kend előre — éjszaka nem szabad ablakot beverni — mir' azir mer' rőndnek muszáj iczczaka is lennyi!» — Kiabálás vége dutyi. — Szép kis história, ugyi?!

* **Ellopott eszima.** *Tikász Gergely* napszamos tegnap délelőtt a nagypiaczon egy pár csizmát próbált elemelni. A csizmadia mester *Kontár Imre*, akitől lopni akart, azonban észrevette s *Tikászt* átadta a rendőrségnek.

* **Jóllakott legyek.** Régi mese már annak a délamerikai farmernek a meséje, aki mikor fölfedezte a felügyelője turpissáyait, büntetésből kikötötte egy károhoz, bekenette a testét mézzel, hogy a moszkító, legyek és mind a sok ettotikus rovar hadd csipje, marja a testét.

De a farmer jobb szívű volt, mint a rabszolgák többi mesebeli nagy ura és mikor látta szolgáló kioldását, elővette a kendőjét, s egymás után hajtott el róla a vérszopó legyeket.

— Ne hajtsd őket, óh uram! — jaldult fel a szerencsétlen tolvaj, — ezek már jóllaktak, ha elüzd őket, éhesek jönnek a helyükbe.

— Oldjátok fel a kötelet kötözzétek be a sebeit, — kiáltott rémulten a farmer, — ő már jóllakott: Jaj a vagyonomnak, ha éhes jön a helyébe!

És a tolvajt visszahelyezték régi hivatalába. Régi mese, jó mese, és pompásan illik a nálunk divó állapotokra.

A második thea-estély.

Éppen úgy mint az első, a második thea-estély is a lehető legjobb hangulatban folyt le. A második thea-estély is fényesen sikerült, úgy auyagilag mint erkölcsileg, a mennyiben a Zöldfa nagyterme egészen telve volt, s az estély bevétele százötven forint volt, aminek nagy része tiszta haszon, amennyiben theát és a süteményeket a városunk nemes szívű hölgyei ajándékozták, úgy tegnap mint az első estélyre.

Az estélyen a lehető legjobb hangulat uralkodott s a közönség csak jóval nyolcz óra után oszlott széjjel.

Az estély végén a legnagyobb érdeklődés közt sorsolták ki dr. *Nogáll János* püspök, nagy prépost ajándékát, tizenkét darab *Kempis* Tamást.

A számokat *Cseresnyés Ilonka* huzta ki. A könyveket a következő számok nyerték: 19, 42, 49, 133, 147, 152, 173, 174, 189, 191, 198 és 199.

Az estélyen jelen voltak:

A thea-estélyt rendező bizottság tagjai: özv. *Grunwald Henrikné*, *Kiss Elekné*, kik nem csak fáradoztak az estély sikerén, hanem adakoztak is a jótékony célra. Kiszolgáló hölgyek: *Sipos Elza*, *Winkler Mártha*, *Steiner Kornél*, *Hegedüs Irén*, *Bócz Ilka*, *Király Klára*, *Vidovich Gizella*, *Bozóky Margit*, *Cseresnyés Laura* és *Ilka*, *Deák Margit*, *Ficzek Margit*, *Hlatky Margit*, *Kiss Ernesztin*, *Mayer Mari*, *Gedeon Ilka*, *Lázár Ilonka*, *Dankó Olga*, *Frankó Margit*, *Száhländer Margit*, *Sebestyén nővérek*, *Bige Ilona*, *Mihályházy Margit*, *Purger Minna*,

Zilahi Piroska, V. Szabó Margit, Beliczai Irén, Járossy Karoline, Olasz Ilka, Guttman Margit és Ilka, Marieneszku Delila, Imre Jolán, Bozóky Flóra, Amigó Mariska, Miskolczy Ilma, Cziffra Olga, Tassy Dalma, Bagi Nóra sat.

Jelen voltak továbbá: Des Echerolles K. Sándorné, b. Gerliczy Ferenczné, dr. Bozóky Alajosné, Bozóky Béláné, dr. Fráter Imréné, Géczy Lajosné, Beliczay Kata, Ritoók Zsigmondné, dr. Mayer Gusztávné, Batig Ferenczné, dr. Berkovits Zsigmondné, Fekete Sándorné, Kunz Gusztávné, dr. Bulyovszky Józsefné, Léderer Dávidné, Bognár Sándorné, Cseresnyés Albertné, Bige Gyuláné, Jelentsik Istvánné, Tóth Jenőné, Száhlender Károlyné, dr. Korda Kálmánné, Hegedüs Gézáné, Steiner Árminné, Miskolczy Barnáné, Ficzek Lajosné, Tóth Mártonné, Molnár Imréné, Király Ilka, Kiss Neszti, Ferencsik Ödönné, Kenéz Sándorné, Gálbory Józsefné, dr. Heimann J., Rimanóczy Kálmánné, Janky Antalné, Molnár Lajosné, Sebestyén Lajosné, Ember Gézáné, Geletáné, Fráter Imréné, Huzella Gyuláné, Papp Imréné, Heringh Sándorné, Olasz Gyuláné, Fássy Lajosné, Baróthy Sándorné, Urbán Adolfné, dr. Magyar Gyézáné, Mihályházy Kálmánné, Schlauch Jozsefné, dr. Grósz Albertné, Márkus Lászlóné, Hlatky Endréné, Szunyogh Lorándné, Pallay Lajosné, Böszörményi Gézáné, Gyurkovits Kornélné, Luzsenszky baronessek, Winkler Lajosné, Vidovich Bonaventuráné, Postássy Istvánné, Kazinczy Gézáné, Bogya Ödönné, Örley Ilona, Schöpflin Ágostonné, Rózsavölgyiné, Vári Szabó Béláné, Podmaniczky Emmi, Zilahi Kálmánné, Fráter Gézáné, öz. Imre Jánosné, Gyárfásné Grósz Hilda, Zathureczky Albertné, Ritoók Zsigmondné, Ritoók Margit, Des Echerolles Laura, Pokorny Hermanné, Schmidné, Aulich ezredesné, dr. Tassy Pálné, dr. Schweiger Edéné, dr. Makai Pálné stb.

Urak: Wagner alezredes, Nagy Gyárfás őrnagy, Cziffra Gerő, dr. Fráter Imre, Ficzek Lajos, Mezey Mihály, Bozóky Béla, Kertész Miksa, Winkler Lajos, Geleta Géza, Kenéz Sándor, Nyíry György, Ember Géza, Kiss Elek, Böszörményi Géza, stb.

Azt mondják, hogy ezzel az estélylyel véget is értek a thea-estélyek, azonban az ifjuság reméli, hogy sikerülni fog még reá birni a hölgyeket, az estélyek rendezéseinek folytatására.

A megmaradt süteményeket a két árvaház növendékei között osztják meg.

A horvátok Bánffy ellen.

Bánffy br. miniszterelnök erőszakoskodásai ellen felébrednek a férfias önérték, a jogérzet, az alkotmányosság érzete mind, mind.

Fenyegető mozdulatokat látunk mindenfelé, s a tények kezdik magukat megbosszulni. A miniszterelnök ur kilátásba helyezett újvire bizonyos törvényen kívüli állapotokat és a szolidaritás kezd bomlani. Ez a jelenség kétségkívül nagyon kijózanító hatású lesz azokra, akik a korlátlan liberalismus élvezetétől már megérzedegek.

Budapest, decz. 5. (Saját tud. táv.) A szabadelvű klubból kiszivárgott azon hír, hogy indemnití nélkül fog kormányozni a miniszterelnök új év után, ha az ellenzék nem engedi meg az indemnití megszavazását, élénk mozgalmat keltett a horvát képviselők körében és nem lehetetlen, hogy az esetre, hogy ha a miniszterelnök és pártja a szabadelvűpártból kiszivárgott híreket nem czáfolják meg, — a viszony a kormány és a horvát képviselők között megszakad.

Josipovich Imre horvát miniszter ugyanis illetékes helyen kijelentette, hogy az esetre, ha január elsején **törvényen kívüli állapotok állanak be, egy perezig sem maradhatna a magyar kormány tagja**, mert Magyar és Horvátország most csak az alkotmányosság alapján tud karöltve egymással haladni.

Budapest, nov. 5. A „*Neue Freie Presse*“ Josipovich miniszter nyilatkozatához hozzászól, hogy attól lehet tartani, hogy a 40 horvát képviselő is osztja **Josipovich** miniszter álláspontját és éppen azért **Bánffy** miniszterelnök már felhívatta **Kuen Héderváry** horvát bánt, hogy tőle az eshetőségekre vonatkozólag tudomást szerezzen.

Budapest, nov. 5. **Josipovich** miniszter a „*N. Fr. Pr.*“ ez utóbbi közlésére kijelentette egy újságíró előtt, hogy ő a horvát képviselőkre semmi befolyást nem óhajt gyakorolni.

Kuen-Héderváry kijelentette, hogy a „*N. Fr. Pr.*“ a szerint felhívásáról nem tud semmit.

MULATSÁG.

Diák matinéé.

A nagyváradai prem. rend. főgimnázium diákjai segélyegyletük javára vasárnap délelőtt matinéé rendeztek a gimnázium tágas dísztermében.

A gazdag műsorban tulnyomólag zenei részletek szerepeltek, mely körülmény szép bizonyítéka annak, hogy a gimnázium vezetősége mily nagy súlyt helyez a növendékek zenei kiképzésére is. Az ifjuság egy zeneegyletben és egy daloskörben van tömörülve. Mindkettő szerepelt a vasárnapi matinéén s ügyes vezetésükért kiváló dícséret illeti **Sámetka L.** Ödön prem. r. tanárt, ki a daloskört és **Tutsek** Ferenc zenetanárt, ki meg a zeneegyletet vezető szakképzettséggel, helyesirányban.

A zenekar »*Loin du Bal*« valzett Gillet Ernőtől, »*Czigányok kara*« Verdi »*Troubadour*«-jából játszott általános hatás mellett, míg a daloskör **Weber K.** »*Czigánydala*« is Erődi **Harach J.** »*Magyar népdal egyveleg*«-ét énekelte.

Hegedü solójával nagy feltűnést keltett a hallgatóság között **Frankó Sándor** III. o. t. Nagy virtuozitással játszott solóját megújrazták. Gyakorlott játékuért elismerés illeti még **Waldmann Géza** VII. o. t. és **Fodor István** VII. o. tanulókat.

Az énekszámok között **Dukasz István** VIII. o. t. Kiss József »*Jehova*« című költeményét, **Klein Ferencz** VIII. o. t. pedig Arany János »*Elfridá*«-ját szavalta, mindkettő nagy hatással.

A matinéét **Berkovits** René, VIII. o. t., az »*Eötvös kör*« elnöke nyitotta meg hangulatos beszéddel.

Igazságszolgáltatás.

Diósi testvérek.

Az 1889-ik évben történt, hogy **Diósi** Albert újfalusi gazdag gabonakereskedőtől buzát vásárolt **Csatt Kovács** Sándor szeghalmi gazdaember s előlegül egy 3000 forintos váltót adott.

A váltót **Diósi** Albert beperelte s a váltó követelést **Cs. Kovács** Sándor ellen mind az első, mind pedig a második bíróság megítélte s **Cs. Kovács** Sándoron azt meg is vették.

Az ügy a Curia elé került, mely olyan **gyanus körülményt** fedezett fel, mely a váltó követelést kétségessé tette. **Az aláírás ugyanis hamis volt**, ennél fogva a két bíróság ítéletét a Curia feloldotta s az összes iratokat váltóhamisítás címén áttette a büntetőbírószághoz.

A vizsgálat ellene lejárt s ennek alapján **Diósi** Albert 7 évi fegyház büntetésre lett ítélve.

A büntetést **Diósi** 1891-ben kezdte meg s 1898 évi február 18-án töltötte ki. Amint kitöltötte a büntetést, ismét a vádlottak padjára került. Midőn **Diósi** Albert ugyanis 1898-ban

megtudta, hogy a Curia a hamisítás tényálladékát megállapította s az összes iratokat a büntető bírósághoz áttette, — összes ingatlanait körjegyzőileg ücsseire **Diósi** Bernát és **Edére** iratta, hogy **Cs. Kovács** Sándor visszakeresetével kielégítést ne találjon.

Cs. Kovács Sándor panaszára a kir. ügyészség a most már három **Diósi** ellen, mert hitelezőiket kijátszani akartak, koholt iratokat gyártottak és mert **Diósi** Albert ingatlanait telekkönyvvileg **Diósi** Bernát és **Edére** iratta a bünt. törvénykönyv 386, 389 és 400 §. 2 bekezdése alapján emel vádat.

A végtárgyalás két ízben volt megtartva s az első végtárgyalás alkalmával látván, **Diósi** Albert ügye rosszfordulását, elkeseredésében így kiáltott fel.

— Bele is untam én már ebbe s itt is hagyom én Európát!

Ennek alapján **Diósi** Albert vizsgálati fogóságba került.

A tagadás, amit a **Diósi** testvérek egymásra halmozott, a bizonyított tényekkel szemben mit sem használt, mert az ügyészség által emelt vád minden részében beigazolvott lett és a kir. törvényszék a tegnapi tartott végtárgyaláson **Diósi** Albertet 3 évi fegyházra, **Diósi** Bernátot 1 évi és 6 havi börtönre és **Diósi** Edét 2 évi fegyházra ítélte.

A vádat **Pop Aurél** kir. ügyész emelte. A tanács **Millye** Gyula elnöklete alatt dr. **Simai** Gyula és **Grám** Sándor bírákból alakult meg.

A fővádlottat **Hegyesi** Pál, **Diósi** Edét és **Bernátot** pedig **Rádl** Odön ügyvéd védte.

EGYESÜLETEK.

Kaszinó Réven. A biharmegyei Rév községben kaszinót alakítottak a társadalmi érintkezés előmozdítása céljából. Az elnökségre sikerült gróf **Zichy** Ödön nagybirtokost megnyerni, míg a jegyzői tisztre **Karácsony** Imre ev. ref. lelkészt választották meg.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKÉ.

Irta: **Buchanan** Róbert.

Angolból fordította: **Dr. N. Gy.**

10.

Ezek után Antal szabadon járt kelt a vidéken s ha egyáltalán törődött volna jártával keltével valaki, elég titokzatosnak találhatta volna azt. Névleg halász lett volna; de ámbár ütött össze egy csónakot magának, soha, vagy nagyon ritkán lehetett őt halászni látni. A nap jó részét ágyban töltötte el; de éjjel, mint valami nyughatatlan szellem, mindig künn volt. A partnak minden öblét »könyv nélkül« tudta. Időről időre látták a városban is. gyanus tekintetű hajós-emberekkel társalogni, kik egészen idegenek voltak ott. Lassanként aztán azt suttogták róla, hogy a »bolond irlandi« tisztára nem egyéb, mint csempésző, a ki értékes partra vetődött árukkal kereskedik, melyekért a király semmit se kap. Akárhogy legyen a dolog, az bizonyos, hogy nagyon könnyű szerrel tette rá a kezét egy csinos vég selyemre, vagy néhány üveg rumra, egy-két font első rangu szivarra és igaz dohányra. Azt is mesélték róla, hogy titokteljes rejtekei vannak a sziklák közt, a hol mindenféle kincse van eltemetve. A parti örök szemmel tartották, de soha semmi rosszon nem tudták rajta kapni. A partszéli alakok is fürkészkedtek utána, de egyáltalán nem tudtak nyomára jönni éjjeli dolgainak; mindazonáltal ő, úgy látszott, gyarapodott s éjjel kőborgásai ellenére mindig volt pénze bőven.

Nem sokkal jövetele után megismerkedett **Parr** Amossal, a szatócsossal, egy érdemes kis emberrel, a kinek becsületessége és tudása iránt nagy tisztelettel viseltetett. Rossz hangu-

latu egyének ugyan rebesgették, hogy Amos ur több rendbeli tiltott hajózállítmánynál érdekelve van, már a melyek t. i. a partra jutottak s hogy Antal volt a közvetítő a csempészétnél. Ha így állott a dolog, akkor Amos következetlen volt, mert ő volt az, a ki sohasem szünet meg korholni Antalt kóborgó szokásai s titokzatos jártáért, keltéért.

Igy, mikor Antal bevetődött valamely szép darab selyem, vagy külföldi bor-ajándékkal, Amos így szólott ünnepélyesen:

— No Antal, szeretnék biztos lenni a felelő, hogy ez tisztességes uton került kegyelmedhez!

— No nézze meg az ember! — kiáltott fel Antal ragyogó mosolygással.

— Mért nem öltözködik kend tisztességesen, mért nem üz valami becsületes mesterséget, hogy meg is házasodhassék? Egy szép, tisztességes asszony kéne kendnek, a ki gondját viselje.

No de Antal ezt az eszmét sohse vállalta. Ehhez nagyon is szerette vad életét, szabadságát és talán veszedelmeit is. Sokszor ki-mondott véleménye volt, hogy nem tudna ő tisztességesen, ágyban halni meg s megjelenése után ítélve igazat kellett néki adni.

No hanem éppen azután, hogy saját kifejezése szerint «atyává lett asszony segítsége nélkül» egy új felelősség tudatára ébredett.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Josipovich lemondott.

Budapest, decz. 5. (Saját tud. táv.) A féléhivatalos Országgy. Ertesítő jelenti, Josipovich Imre miniszter állásáról lemondott.

Lesz? — Lesz!

Budapest, decz. 5. (Saját tud. táv.) A szabadelvűpárti klubban nem tartják plauzibilisnek azt az okot, hogy a miniszter a kilátásba helyezett ex lex állapot miatt mondott le. Az ügyben titkos szereplőként Kuen Héderváry gróf horvát bánt gyanúsítják.

A lemondás ténye a szabadelvűpárti klubban ment végbe. Többek között jelen voltak itt br. Bánffy miniszterelnök és Josipovich Imre miniszter.

Br. Bánffy miniszterelnök bizalmasan fordul egy ízben a horvát miniszterhez, s kérdést intézett hozzá, hogy fenntartja e tovább is nyilatkozatát lemondásáról.

Josipovich miniszter erre idegesen kérdezte a miniszterelnököt:

— Lesz-e törvényen kívüli állapot?

— Lesz! felelte erre a miniszterelnök.

— Akkor mártól fogva nem vagyok miniszter! szólott oda a horvát miniszter és benyújtotta lemondását.

Titkos tanácsosok esküje.

Bécs, decz. 5. Az általános kihallgatások előtt 9 valóságos belső titkos tanácsos, köztük Auersperg herceg tette le az esküt a király előtt. Az ünnepies aktusnál Goluchowski gróf külügyminiszter és Abensperg-Traun gróf főkamarás interveniált. (Magy. Táv. Ir.)

Fejérváry Bécsben.

Bécs, decz. 5. Fejérváry báró honvédelmi miniszter tegnap este ide érkezett és ma délelőtt fél 10 órakor külön kihallgatáson volt a királynál. (Magy. Táv. Ir.)

Főhercegek a királynál.

Bécs, decz. 5. Ő Felsége ma külön kihallgatáson fogadta Frigyes főherceget, aki tegnap este Pozsonyból ide érkezett.

Bécs, decz. 5. Rainer főherceg ma délelőtt 9 órakor külön kihallgatáson volt Ő Felségénél.

A képviselőház vendége.

Budapest, decz. 5. (Saj. tud. táv.) Ma a képviselőháznak előkelő vendége volt, Bororgevic volt francia miniszterelnök, ki megjelent a karzaton, majd pedig meglátogatta br. Bánffy miniszterelnököt és Szilágyi Dezsőt.

A franciaországi események.

Páris, decz. 5. Picquart kérvényt intézett a semmitőszékhez, amelyben a bűnvádi eljárás több cikkére, különösen 527. és 536. cikkére hivatkozva az illetékeség megállapítását kéri ügyében. Az 527. cikk lényeges tartalma az, hogy az illetékeség felől a semmitőszéknek kell döntenie, ha egyfelől katonai vagy tengerészeti bíróság, másfelől polgári bíróság ugyanazzal az ügygyel vagy vele kapcsolatos ügygyel foglalkozik, vagy arról hivatalosan tudomást szerez. Az 536. cikk pedig azt mondja, hogy a semmitőszéknek két bíróság rendelkezéseinek illetékeségi összeütközése esetén döntenie kell azon bíróságnak már meg tett intézkedései tárgyában, amelynek illetékeségét a szóban forgó ügyben kétségbe vonják. Picquart-nak e kérvénye miatt a kamarában elhalasztják a Dreyfus és Picquart-ügy összefüggése tárgyában beadott interpelláció tárgyalását. (Magy. Táv. Ir.)

A képviselőház gazdasági bizottságának ülése.

Budapest, decz. 5. A képviselőház gazdasági bizottsága Szilágyi Dezsőnek, a ház elnökének elnöklése alatt ma ülést tartott, melyen megállapította jövő évi költségvetésének előirányzatát, egyes módosításokat határozott el a ház hivatalnokainak szolgálati szervezetében, a több szolgálati ügyet, jutalmak és segélyek iránti kéréseket intézett el. A költségvetési előirányzatra s a szolgálati szervezet módosítására vonatkozó jelentéseknek a ház elé terjesztésével Molnár Antal előadót bizta meg a bizottság, melynek tanácskozásában részt vettek még Csávossy háznagy, Bornemisza Ádám, Biró Lajos és Oláh József bizottsági tagok. (Magy. Táv. Ir.)

A jemeni zavargások.

Konstantinápoly, decz. 5. A »Szerzet« jelentése szerint a jemeni váli azt mondja jelentésében, hogy a császári hadak bevették Sahit és Faszih erődöket és a partvidék más pontjait, a hol a múlt év óta tartó zavargások fészke volt és megverték s szétszórták a fölkelőket. (Magy. Táv. Ir.)

Fölkelés a Viscaya-szigeteken.

Madrid, decz. 5. A Viscaya-szigetekenről érkezett hivatalos távirat szerint a fölkelők újra megtámadták Ilo-Ilot és éjnek idején ágyuzni kezdték. Az ostromlottak derekasan védekeztek és nagy kárt tettek az ellenségben. (Magy. Táv. Ir.)

Franciaország népesedése.

Páris, decz. 5. A hivatalos lap közzé teszi a kereskedelmi miniszter jelentését az 1897-iki népesedési mozgalomról. A jelentés szerint a lakosság az előző évhez képest 108,088 lélekkel szaporodott, a mi a halálozások csökkenésének, nem pedig a születések szaporodásának tulajdonítandó. (Magy. Táv. Ir.)

Kréta ügy.

Konstantinápoly, decz. 5. Kréta jelentés szerint az orosz hegyi tüzérség elhagyta a szigetet. (Magy. Táv. Ir.)

Mae Kinley üzenete.

New-York, decz. 4. A »New-York Herald«-nak jelentik Washingtonból, hogy Mac Kinley elnök üzenete nem fog a kormányhatározott politikát javasolni a Filippi-szigetek, Portoriko és Kuba tárgyában, hanem felszólítja a kongresszust, hogy gondosan tárgyalja a következő gyarmatügyi politikát. Az üzenet kéri fogja a kongresszust, hogy az állandó hadsereg számát 100,000-re emeljék és a tengerészet számára megfelelő hitelt szavazzanak meg, azonkívül hangoztatni fogja annak a szükségét, hogy a hadi adót egy ideig föntartsák. Tekintettel a jelenlegi viszonyokra, a vámtörvényhozás reformjára nem fognak nagy súlyt vetni. Végül azt ajánlja az üzenet, hogy a Nicaraguacsatorna építését pénzbeli segítséggel támogassák.

Kinai hír.

Peking, decz. 5. A császárné az európai hölgyek fogadása kérdésében előzékeny magatartást tanusított és beleegyezett abba, hogy 8 hölgyet gyaloghinton a palotába hozzanak. Csak a tolmácsok kérdése vár még megoldásra. Ennek a kérdésnek a megoldása után valószínű, hogy a hölgyeket fogadják. A fogadás programját már megállapították. A császárné reggelit ad a hölgyek tiszteletére. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Az országos központi hitelszövetkezet alakuló gyűlése.

Az országos központi hitelszövetkezet alakuló közgyűlése vasárnap d. e. ment végbe az újváros-háza közgyűlési termében Lukács László pénzügyminiszter elnöklése mellett.

A közgyűlésen ott voltak: Darányi Ignác földmivélségi és Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszterek, Széchenyi Sándor gróf, a központi hitelszövetkezet elnöke, Hajós József és Burchardt Belaváry Konrad alelnökök, Schmidt József államtitkár, Bedő Albert nyugalm. államtitkár, Harkányi János báró, Popovics Sándor és Maday Izidor miniszteri tanácsosok, Szerb György, Miklós Odön, Földváry Mihály, Benke Gyula orsz. képviselők, György Endre, Forster Géza, Baross Károly, Grótschl Imre, Rötzer Ferencz, Putczani Géza báró, Bernáth István, Falk Zsigmond, Viczián Ádám stb.

Lukács László pénzügyminiszter üdvözölte a közgyűlést s tudatta, hogy 152 alapító tag jelent meg, 2633 üzletrész képviselésében. A jegyzőkönyv hitelesítésére Harkányi János báró és Szerb Györgyöt kérte föl.

Bejelenti az elnök, hogy eddigelé 378 aláíró 3034 darab üzletrészt jegyzett, 3,034,000 kor. névértékben. A befizetett összegből egy millió korona kamatozó pénztári utalványokban van elhelyezve s tudatja az elnököl miniszter, hogy mihelyt az igazgatóság megalakult, ezt az összeget azonnal rendelkezésre bocsátja. (Helyeslés.)

Különböleg jelentéktelen módosításokat tetek benne csak.

Következett az igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása.

Mielőtt ez megtörtént volna az elnök tudatja, hogy Ő Felsége elnökké Széchenyi Sándor gróf v. b. t. tanácsost, a földművelésügyi miniszter alelnökké Hajos Józsefet s a kereskedelemügyi miniszter alelnökké Burchard-Béla-váry Konrádot nevezte ki. (Éljenzés.)

Széchenyi Sándor gróf, amidőn Ő Felsége legmagasabb kegyét hódolattal fogadja, nem tagadja, hogy mint új ember, némi aggodalma van. Reméli azonban, hogy az ügy szeretete s a szakértelem támogatása meg fogja hozni az óhajtott sikert; a lakosság boldogulásának s ezzel a haza üdvének előmozdítását. (Éljenzés.)

Az elnök tudatja, hogy a maga részéről, mint pénzügyminiszter, kormánybiztossá Popovits Sándort nevezte ki.

Az igazgatóságba a miniszter kinevezi: Bánffy György gróf v. b. t. tanácsost és Seidl Ambrus miniszteri tanácsost.

A felügyelőbizottságba kinevezi a miniszter: Szobovits Lajos miniszteri titkárt.

A közgyűlés Grötschl Imre indítványára igazgatósági tagokul választotta a következőket: Eisele József, György Endre, Hevessy Ödön, Kornfeld Zsigmond; a felügyelő bizottság tagjai lettek: Bernáth István, Horváth János, Keglevich Gábor gróf, Otlik István, Thék Endre.

Ezzel az alakuló közgyűlés, az elnöklő Lukács László miniszter elnökletével véget ért.

1265./1898.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi k.r. járásbíróságnak 1897. évi 8466. számú végzésével dr. Kiss Döme ügyvéd által képviselt nagyváradai gör. kath. káptalan felperes részére, Stern Ignác és neje alperesek ellen 2500 frt követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 3763 frtba becsült ingóságokra, a fentidézett járásbírósági V. IV. 152. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagy-Pecze-utca leendő megtartására határidőül 1898. évi december hó 12-ik napján délelőtt 11 órája tűzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok, férfi ruhák s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyvárad, 1898. évi november hó 22. napján.

Véniss Béla,
kir. bir. végrehajtó.

Eladó ház.

Nagy-pecze-utczai 231. sz. ház, előnyös feltételek mellett eladó.

Értekezhetni:

a Biharmegyei takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, december 5.

Buza márcziusra	9.81
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.95
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.59
Zab őszre	6.—

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, december 5.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	359.40
Magyar hitel	389.—
Allamvasut	358.30
Salgótarjáni	373.—
Wagon-kölesön	226.75
Villamos vasut	278.30
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	866.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	266.25
Magyar jelzalog	602.—

B é c s, december 5.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	351.75
Magyar hitel	380.75
Allamvasut	351.75
Birodalmi márka	58.97

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. december 5-án

Magyar aranyjárdék 4%	119.75
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	119.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/10%	100.—
Magyar feltehermentési kötvény 4%	120.—
Magyar földtehermentési kötvény 4%	96.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	108.—
Horvát-szlavón földtehermentési kötvény	97.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	158.—
Tiszabábalyoi és szegedi sorsjegyek kölesön	139.50
Osztrák járdék papirban	100.75
Osztrák járdék ezüstben	100.70
Osztrák korona járdék	120.—
Osztrák járdék aranyban	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	917.—
Magyar hitelbankrészevény	391.75
Osztrák hitelintézeti részevény	360.60
Osztrák-magyar államvasuti részevény	361.80
20 frankos arany (Napoleon'or)	955.—
Német birodalmi márka	589.7 1/2
London vista	120.55
Párisi vista	47.65
20 márkás arany	1179

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

COAKS

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a **gáz-coaks**, mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyúl meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1898. októberben.

Nagyvárad, légszeszgyár:
Az igazgatóság.

Zongora-gyár Budapest.

Fiók-üzlet:
Arad.
Győr.
Kolozsvár.

Thék Endre

Fiók-üzlet:
Szeged.
Temesvár.
Kassa.

B U D A P E S T és N A G Y V Á R A D
Üllői-út 66. sz. Fő-utca, Széchenyi-szálloda.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **nagyváradai fiók-raktáram** vezetését

Womácska József

tanár urra biztam. — Raktáron mindig nagy választék áll a t.j. közönség rendelkezésére

zongora-gyártmányaimból.

Gyártott **zongoráim** nemcsak bel- hanem külföldön is a legnagyobb keresletnek örvendenek, minőségükért szavatolok.

A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok

Képes árjegyzékkel kívánatra szolgálunk.

kiváló tisztelettel

THÉK ENDRE.

Zongora-gyár Budapest.